

МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК МОВНЕ ЯВИЩЕ

Анотація. Розглянуто молодіжний сленг як мовне явище, описано його як одну з підсистем сучасної української мови, виявлено його диференційні ознаки, особливості вживання, встановлено значення сленгових одиниць і виразів.

Аннотация. Рассмотрен молодежный сленг как языковое явление, он описан как одна из подсистем современного украинского языка, выявлены его дифференциальные признаки, особенности применения, установлено значение сленговых единиц и выражений.

Annotation. The article deals with youth slang as a linguistic phenomenon, it is described as one of the subsystems of the modern Ukrainian language, its differential features, usage peculiarities were found, the meaning of slang units and expressions was determined.

Ключові слова: запозичення, сленг, сленгізми, лексеми, діалектизми.

Лексичний склад нашої, як і будь-якої іншої, мови містить велику кількість сленгових утворень, що відповідають певним соціальним та професійним групам людей. Упродовж тривалого часу визначався єдиний стандарт літературної мови. Проте існування різноманітних діалектизмів, сленгізмів тощо доводить, що мова залишається динамічною системою, яка постійно живе й розвивається, тому її дослідження залишається актуальним і на сьогоднішній день.

Останнім часом поширеним є залучення сленгових номінацій до мовлення теле- та радіопередач, газет, журналів тощо. Це пояснюється тим, що автори намагаються наблизити їх до кола слухачів (читачів), надати відтінок молодіжної розкутості. Це підтверджує наявність величезного впливу сленгу як вияву молодіжної культури на людей різного віку. Але сленг здобуває позиції не лише у ЗМІ та музиці – найвідоміші імена нового покоління у сучасній літературі пов'язані з цим явищем. Таке значне поширення сленгу у творах літератури можна зарахувати до наслідків так званого "жаргонного вибуху" [1, с. 25].

Метою роботи є опис молодіжного сленгу як однієї з підсистем сучасної української мови: виявлення його диференційних ознак, особливостей вживання, встановлення значень сленгових одиниць і виразів, визначення джерел його поповнення й способів творення.

Пласт сленгової молодіжної лексики великою мірою становлять новоутворення (неологізми), які формуються й змінюються разом зі змінами в суспільстві.

Проблемою молодіжного сленгу займалися такі вчені, як Жураховська В. Д., Ставицька Л. О., Гальперін І. Р., Хом'яков В. А., Ч. Фриз та багато інших. За свідченням доктора філологічних наук Лесі Ставицької, сучасний молодіжний сленг є ніби посередником між інтержаргоном та мовною практикою народу, розмовно-побутовою мовою широких верств населення, яка послугоувалась і завжди послуговуватиметься здатністю української мови до продукування стилістично знижених, іронічних, гротескних лексичних засобів, що в сучасних умовах демократизації стилів спілкування і виявляються адекватними жаргонним і сленговим номінаціям.

Лексеми утворюються під впливом найрізноманітніших факторів, серед яких особливо виділяються: кримінальний жаргон, інтержаргон, власна інтерпретація серед молоді деяких термінів, зокрема медичних, тощо. Багато лексем молодіжного сленгу семантично дублюють поширені в інтержаргоні одиниці без будь-яких трансформацій: *шари*, *моргала*, *баньки* (очі); *лимон* (мільйон грошових одиниць); *стріляти* (просити); *поїхати* (збожеволіти); *бичок*, *чинарик* (недопалок); *кабак* (ресторан); *хахаль* (кавалер, наречений); *кішка* (жінка легкої поведінки); *миша* (кишеньковий злодій); *криса* (той, хто краде у своїх); *малахольний* (ненормальний); *чорнило* (червоний портувейн); *біоміцин* (вино "Біле міцне"); *шнобель*, *нюхало* (ніс); *замок рушити* (вбити) [2, с. 115].

Походження деяких слів молодіжного сленгу зрозуміти досить легко. Так, наприклад, не становить труднощів пояснення таких слів, як *зубр* (людина, яка присвячує забагато часу навчанню), це слово, вочевидь, пішло від дієслова *зубрити* (вчити напам'ять); подібна ситуація в словах *парохід* (той, хто відвідує пари) та *парогуль* (той, хто пропускає заняття), що складаються з двох основ *пара* та *ходити* (в першому випадку) і *гуляти* (в другому); *гуртак* (гуртожиток) та ін. Цікавим є походження слова кентавр – підлабузник. Подібні слова є досить поширеними й завойовують позиції, через те, що мають яскраво виражене іронічне забарвлення, а це притягує молодь, адже володіти добрим почуттям гумору – це "модно" і "класно". Власне, почуття гумору допомагає підліткові виділитися з загалу та підкреслити свою особистість [3, с. 47].

Англійська мова все більше й більше входить у наше життя й просто не може оминати таке явище, як молодіжний сленг, впливаючи на формування нових лексем. Проте, слід зазначити, що вплив англійської на молодіжну субмову є закономірним явищем. Лексеми, що утворились від англійських слів, є результатом їх невдалої інтерпретації. Наприклад, згадуване *гурла* (дівчина), що пішло від перекрученого англійського *girl* (дівчина, дівчинка); у стосунку до слова *хаза* (у значенні дім, будинок) можна розглянути два варіанти виникнення, а саме: англомовне походження – з'явилося на основі англійського *house* (будинок), де буква [u] випала, а літера [a] утворилась на місці [o] для більшої схожості з українським "хата", інший варіант – український, який полягає у трактуванні походження цього слова у результаті заміни [т] на [з], що надає слову іронічного забарвлення. Слово *крейзі* (божевільний), яке досить часто трапляється у мовленні сучасної молоді, є прямим запозиченням із англійської *crazy* зі збереженням

повідомлення та ін. Можна виявити не лише англійські запозичення, але і німецькі: *аусвайс* – посвідчення, *ахтунг* – увага, *варум* – чому, *вас сер* – вода; арабізми: *кайф* – задоволення, *кайфувати* – насолоджуватись.

Але все ж у молодіжній субмові є чимала кількість власне українських сленгізмів: *дискогопалка* – дискотека, *лягти в краватку* – покінчити життя самогубством, *скинься в тубик* – там воєно і прохолодно – поведься тихіше, *дрім* – телефон, *мавпа*, *жаба*, *кракозябра* – комп'ютерний значок, *гальмо* – людина, яка повільно реагує на все, *тусівка* – компанія (аналогічно до російськомовного "тусовка"); останні два слова, як видно, є перекладом сленгових номінацій із російської на українську мову зі збереженням змісту [4, с. 45].

Чільне місце в молодіжному мовленні посідають метафоричні номінації, що виявляють образні можливості внутрішньої форми вихідного уявлення: *кайф* (задоволення) – *кайфовий*, *кайфоломщик*, *кайфолом*; *башлі* (гроші), *кашляти* (платити), *башльовий* (платний), *небашльовий* (недорогий) тощо. Однією з цікавих особливостей молодіжного сленгу є зміна значення лексем літературної мови, що додає мовленню іронічного забарвлення. Наприклад, *базар* у літературній мові – торгівля на відкритому місці, у молодіжному мовленні це слово має зовсім інше значення, а саме – *мовлення*; *дієслова*: *запльовуватись*, *грузити*, *кінчатися*, *стріляти*, *висіти*, *наїжджати*, *доганяти*, *солянка* мають цілком розбіжне значення у літературній та сленгові мовах. Проте одиниці молодіжного сленгу теж змінюють свою семантику в сленгові окремих груп. Ще один із прийомів, що застосовуються у молодіжному мовленні – це заміна слів їх семантичними синонімами, тобто такими, що мають не зовсім доречний смисловий відтінок. Наприклад, замість словосполучення *іди сюди*, вживається: *мандруй сюди*, *мігруй сюди*, *крокуй сюди* тощо. Молодіжному мовленню також властива велика кількість вставних слів, що передають емоції розповідача: *бляха-муха*, *блін*, *йо-ма-йо*. Семантика цих слів зрозуміла лише при усному мовленні й виражається тільки за допомогою інтонації. Активно використовуються суфікси заниженої емоційної маркованості, такі як: *-ха* – *депресуха*, *класуха*, *-юк* – *сидюк*, *-ло* – *файло*, *хавало*, *хлебало*. Трапляються й здрібніло-пестливі суфікси: *телик* – телевізор, *велик* – велосипед, *хом'ячок* – комп'ютерна мишка, *тазик* – комп'ютер. Як уже говорилося, характерним для сленгу (зокрема, комп'ютерного) є закон економії мови у гіпертрофованому вигляді: *маг* – магнітофон, магазин; *комп* – комп'ютер; *деше* – домашнє завдання; *фно* – фортепіано; *фізра* – фізкультура (останні є наслідком прямого читання скорочень д/з, фіз-ра).

Отже, таким чином, у молодіжному середовищі сленг посідає помітне місце як засіб виділення індивіда із загалу й спосіб вербального (мовного) спілкування.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Наконечна Г. В. До історії унормування української науково-технічної термінології / Г. В. Наконечна // Мовознавство. – 1992. – № 6. – С. 41–47. 2. Русанівський В. М. Структура лексичної і граматичної семантики / В. М. Русанівський. – К. : Барвінок, 1988. – 125 с. 3. Ажнюк Б. М. Слов'янські й неслов'янські запозичення в мові української діаспори / Б. М. Ажнюк // Мовознавство. – 2005. – № 2–3. – С. 45–58. 4. Жовтобрюх М. А. Мова української преси (до середини дев'яностих років XIX ст.) / М. А. Жовтобрюх. – К. : Велес, 1965. – 460 с.